

Ako sa vytvára permakultúrna záhrada alebo čo má spoločné waldorfský učiteľ a permakulturista?

Počas letných prázdninových dní som vďaka projektu Erasmus + absolvovala kurz o permakultúrnom dizajne. Už počas prvých dní sme boli všetci účastníci vtiahnutí do tajov permakultúry vďaka zaničeným a skúseným lektorkám. Človek zahĺbený do procesov permakultúry pozná jej etiku, žije ňou. Má základy ekológie, využíva permakultúrne princípy, napr. princíp kolobehu energie – využiť, zachytiť všetku energiu, ktorá je v dostupná na pozemku a nedodávať ju zvonka. Zaoberá sa klímou a mikroklimou, vplyvom slnka a mesiaca, dažďa, vetra. Pozoruje vodu vo vodnom cykle, akú mikroklimu vytvára napríklad jazierko v záhrade a zohľadňuje to pri výsadbe rastlín a drevín. Vie, aká je pôda dôležitá a preto má dostatok kompostu na pozemku, nakoľko dobrá pôda je kompost sám. Nepoužíva chemikálie, lebo vie že pesticídy zabíjajú bezstavovce, fungicídy zase zabíjajú huby. Rastlina žije s bezstavovcami a s hubami v symbióze, preto ich potrebuje. Permakulturista neustále spoznáva rôzne rastliny. Vie, ktoré rastliny pôdu pomáhajú opraviť, ktoré jej dodávajú mikroklimu. Premýšľa, aký ekologický dopad majú jeho rozhodnutia. Všetko, čo robí na pozemku musí súvisieť s daným pozemkom s jehopotenciálom. Pracuje predovšetkým s tým, čo má k dispozícii. To, čo tam chýba, postupne buduje. Lebo permakultúrna záhrada nevybuduje za rok, dva. Podobne ako waldorfský učiteľ buduje, prebúdzajú potenciál dieťaťa.

Permakultúrny dizajnér skôr ako sa pustí do akékoľvek práce si urobí prieskum pozemku, podobne si waldorfský učiteľ sa ponorí do pozorovania triedy a jednotlivých žiakov. Permakultúrny dizajnér počas kolobehu roka spozná pozemok a s tým súvisiace premeny. Zistí, kde je slnečno, kde sú tieň, kde je vlhko, kde je sucho, kde je veterno, kde sa ani lístok nepohne. Učiteľ pracuje tiež v čase, každý deň mu prináša nové výzvy so slnečným počasím, niekedy aj s búrkami a hromobitím. Permakulturista po spojení sa s pozemkom ho rozčlení na jednotlivé zóny – zóna pre dom, záhradu, jazierko, ovocný sad, pole, les, divočinu. Niektoré zóny sú najbližšie k miestu, kde človek najviac trávi čas. A sú miesta, kde nevstupuje, kde sa v skrytosti každý deň niečo deje a premieňa. Pre učiteľa je skrytou zónou individuálne ja žiaka. Je pre neho hádankou, ktorú treba rozlúsknuť. Či sa mu to podarí, závisí najviac od jeho samého. Permakulturista zakreslí všetko to, čo má k dispozícii do mapy, potom začne dizajnovať jednotlivé časti v súvislosti s celkom. Postupne vytvára obraz novovznikajúceho priestoru permakultúrnej záhrady. Vytvorí časový plán jednotlivých krokov. A nakoniec ho čaká realizácia, ktorá spočíva v niekoľkoročnej práci. Waldorfský učiteľ rovnako pracuje s tým, čo má v triede. Waldorfskou mapou je celé spoločenstvo triedy, dizajnovanie nových prvkov by sa dalo pripodobniť práci na učebnom pláne, ktorý je šitý deťom na mieru a ich vekovému obdobiu.

O záhradu sa treba starať, tak ako aj o vyvíjajúceho sa jedinca. Niekedy trvá niekoľko rokov, kým dozrejú plody nášho snaženia, učiteľského aj permakultúrneho.

Je dôležité z morálneho hľadiska sa zaoberať permakultúrnou etikou, ktorá hovorí o troch základných témach: 1. starostlivosť o Zem, 2. starostlivosť o ľudí, 3. zdieľanie nadbytku. Na týchto troch pilieroch je postavený život každého človeka zaoberajúceho sa permakultúrou. Je to niečo primárne, ktoré prináša odpovede na otázku, ako ísť príkladom pre mladých ľudí, ktorí budú vytvárať budúcnosť. Waldorfská pedagogika rozvíja podobne záujem mladého človeka o svet, pestuje v ňom a podporuje gesto, ktoré sa vytvára od človeka k človeku, podporuje týmto lásku, vzťah k blížnemu.

Po príchode z kurzu sme s kolegom Martinom spravili prvé kroky k premene školskej záhrady na permakultúrnu. Vytvorili sme hlavnú kosť budúcej premennej záhrady. Prvým krokom bola tvorba kompostoviska, ktorý je základom permakultúrnej záhrady. V spolupráci so žiakmi a pedagógmi sme začali pretvárať priestor na kompost. Podarilo sa nám zazimovať stromy a naplánovali sme si systém využitia vody, ktorá prichádza na školský pozemok. Realizácia väčších prác čaká na jarne obdobie. Keďže realizácia takejto záhrady je dlhodobým procesom, plody tejto práce uvidíme postupne v priebehu niekoľkých rokov.

V zmysle permakultúrnej etiky zdieľania nadbytku budem svoj nadbytok vedomostí a skúseností odovzdávať ďalej žiakom, kolegom, priaznivcom aj školskej záhrade a všetkým jej návštevníkom.

Tatiana Maťová

